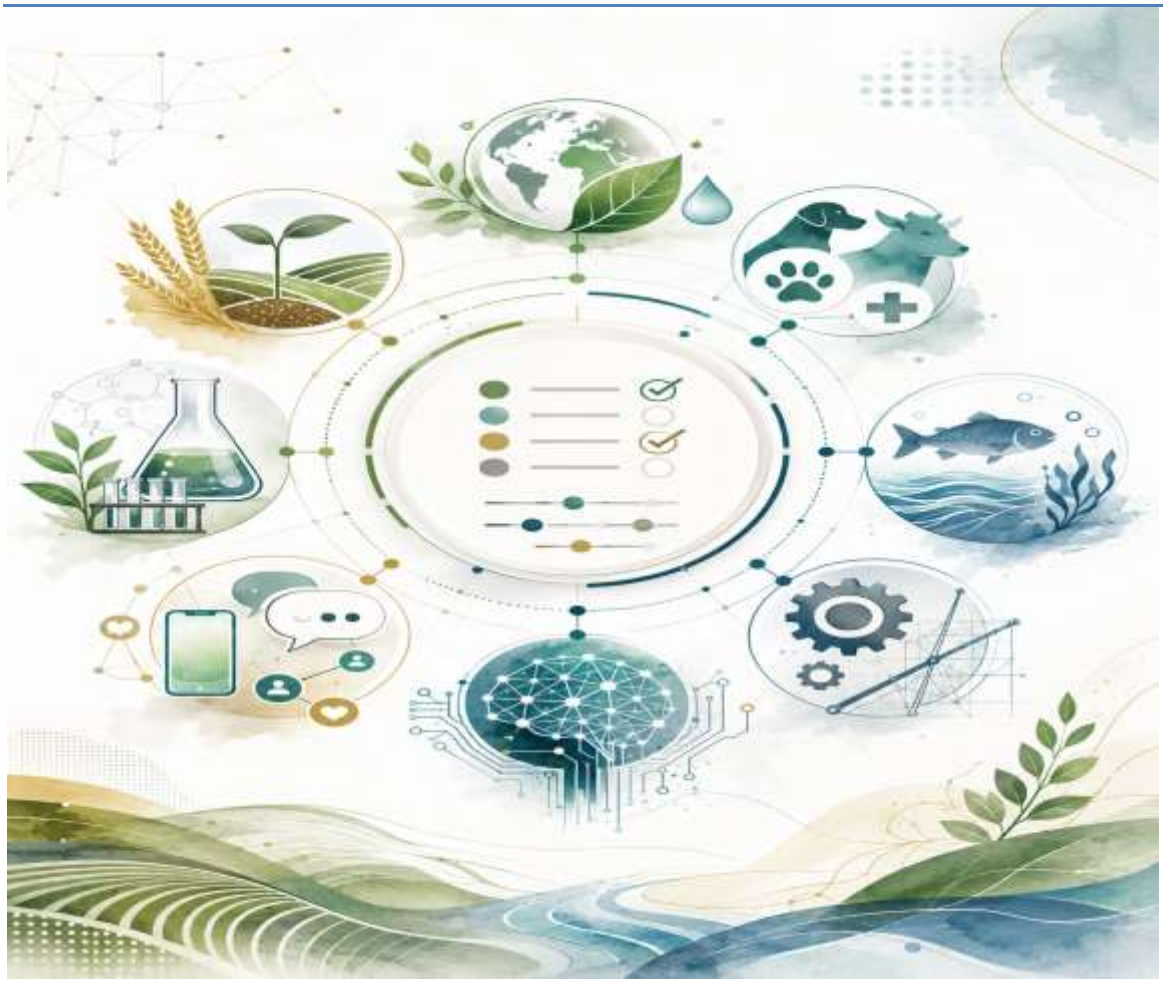
Българско училище за политика
„ДИМИТЪР ПАНИЦА“

Съфинансирано от Европейския съюз

Анализ на знанията и нуждите на студентите от Тракийския университет по въпроси, свързани с образованието, изкуствения интелект и социалните мрежи

2026 г.

Проект „Образовани за образованието“
No.: 2025-3-BG01-KA154-YOU-000386019

Съдържание

Резюме 3
Методологична рамка и граници на прочита 3
Профил на участниците 4
Образователните промени през студентския поглед 5
Европейските политики – по-слабо познато измерение на образованието 8
AI в обучението - висока употреба и потребност от ориентация 9
Правила, рискове и цифрова самостоятелност 11
Социалните мрежи - ресурс, зависимост и разсейване 13
Обществено участие - увереност, интерес и видимост на възможностите 14
Практическото обучение като водеща потребност 16
От данните към съдържанието на планираната среща 18
Обобщени аналитични изводи 19
Очаквани непосредствени резултати и ориентири за проследяването им 20
Заключение 21

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз.

Резюме

Настоящият документ представя аналитичен прочит на резултатите от онлайн анкетно проучване, разпространено сред студенти на Тракийския университет – Стара Загора (ТрУ). В него са се включили 117 студенти. Анкетата е проведена през пролетта на 2026 г. в рамките на проект „Образовани за образованието“, който се реализира от Българското училище за политика „Димитър Паница“ по програма Erasmus+.

Резултатите очертават ясно изразена от респондентите потребност от практика. За тях образованието не е само учебни програми и изпити, а подготовка за професионална среда. Темите за изкуствения интелект и социалните мрежи също заемат важно място. От анкетираните AI се използва или поне им е познат, но отношението към него остава предпазливо. В отговорите се повтарят въпроси за правилната употреба, регулацията, рисковете, надеждността на информацията и границата между помощ и подмяна на собственото мислене.

Социалните мрежи се виждат едновременно като ресурс в обучението и като проблем. Те дават достъп до информация и могат да подпомагат ученето, но се свързват и с разсейване, зависимост, дезинформация и липса на контрол. Затова разговорът по тази тема следва да избягва простото противопоставяне „за“ или „против“ и да се насочи към дигитална дисциплина и умения за ориентация.

Данните насочват и към резерви по отношение на публичното участие. Част от анкетираните не са участвали в обществени дискусии, а като бариери се посочват най-вече несигурност, ограничен интерес и възприемана липса на достатъчно видими възможности.

Методологична рамка и граници на прочита

Анализът се базира на 117 попълнени анкетни карти от студенти на Тракийския университет. Проучването е проведено чрез онлайн въпросник, разпространен сред студенти на университета. Участието е доброволно, а получената извадка не е представителна за всички студенти на ТрУ или за студентите в страната. Затова резултатите следва да се четат като диагностична картина на мненията и потребностите на включилите се участници.

Въпросникът включва затворени въпроси, въпроси с възможност за повече от един отговор и свободни полета, в които участниците формулират липси, теми и въпроси към бъдеща образователна среща. При въпросите с един възможен отговор процентите са изчислени спрямо броя на отговорилите на съответния въпрос. При част от въпросите има непопълнени отговори и затова броят на отговорилите не винаги съвпада с общия брой участници. При въпросите с повече от един възможен избор процентите показват дела на студентите, избрали съответната опция, а не дялове, които трябва да се съберат до 100%.

Свободните отговори са използвани като качествен материал, който допълва количествените резултати. Те са групирани около няколко смислови ядра: практическа подготовка и професионална реализация; образователни политики; изкуствен интелект; социални мрежи; гражданско участие. Един отговор може да бъде отнесен към повече от една група, когато съдържа няколко смислови линии. Цитираните студентски формулировки служат като илюстрации на очертани тенденции, а не като самостоятелно доказателство за позицията на всички участници.

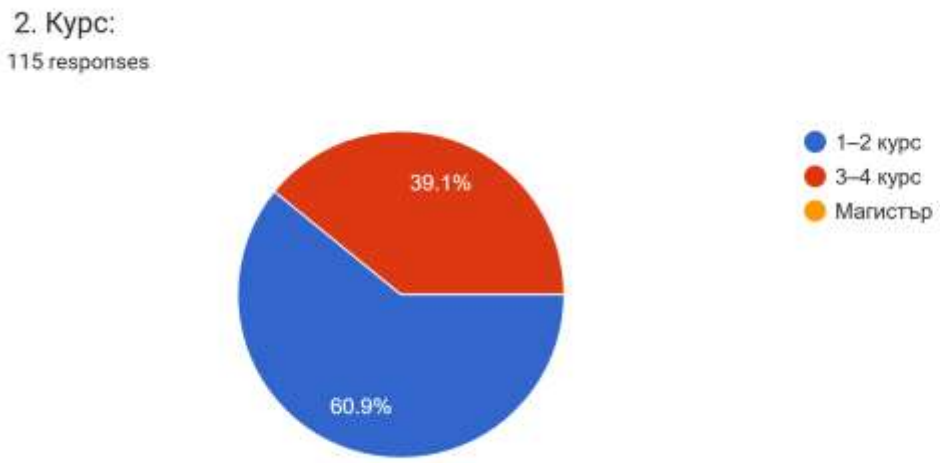
Настоящият анализ не цели да доказва необходимостта от образователна среща, тъй като тя е предварително планирана дейност по проекта. Целта е да се уточни възможното й съдържание, лектори, очакваните непосредствени резултати и ориентирите за проследяване.

Профил на участниците

В проучването са се включили студенти от различни специалности, като най-големи са групите от екологични направления и „Екология и опазване на околната среда“ (ЕООС) – 40 души (34,2% от всички участници), агрономство и близки профили – 38 души (32,5%). Следват зооинженерство и аграрно инженерство, рибовъдство и аквакултури, екологичен мениджмънт, ветеринарна медицина и отделни други профили.

По курс са отговорили 115 студенти. От тях 70 са в 1–2 курс (60,9%), а 45 са в 3–4 курс (39,1%). Няма отделна група магистри сред попълнилите този въпрос. Това означава, че данните отразяват основно гледната точка на студенти в началния и средния етап на обучението,

когато очакванията към практиката, специалността и професионалната перспектива са особено важни. (фиг. 1)

(фиг. 1)

Тази структура е важна за интерпретацията. Анкетираната група е доминирана от направления, в които връзката между теория, терен, лаборатория, стопанство, животни, екосистеми и реална работна среда е пряка. Предвид профила на участниците настояването за повече практика може да се интерпретира преди всичко като потребност от по-тясна връзка между обучението и бъдещата професионална реализация.

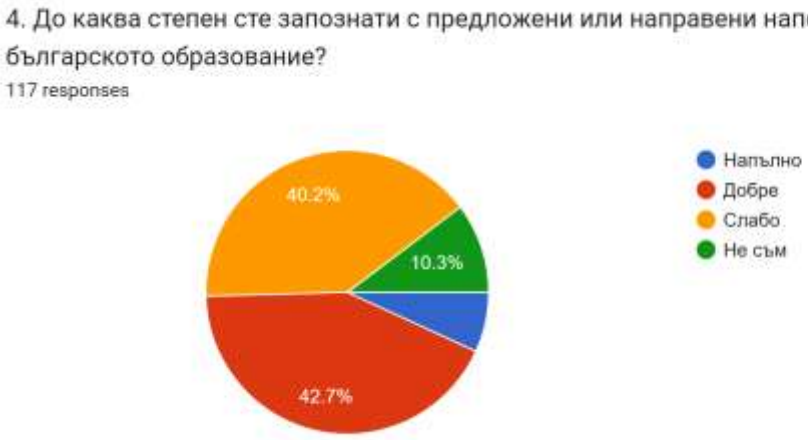
Образователните промени през студентския поглед

По отношение на ролята на институциите в образованието 61 студенти (52,1%) посочват, че са запознати добре, а 11 (9,4%) – много добре. В същото време 40 души (34,2%) се самооценяват като слабо запознати, а 5 (4,3%) не са запознати. Тази структура води до извод за наличие на базова ориентация сред част от анкетираните, но не и стабилно разбиране при всички участници. (фиг. 2)

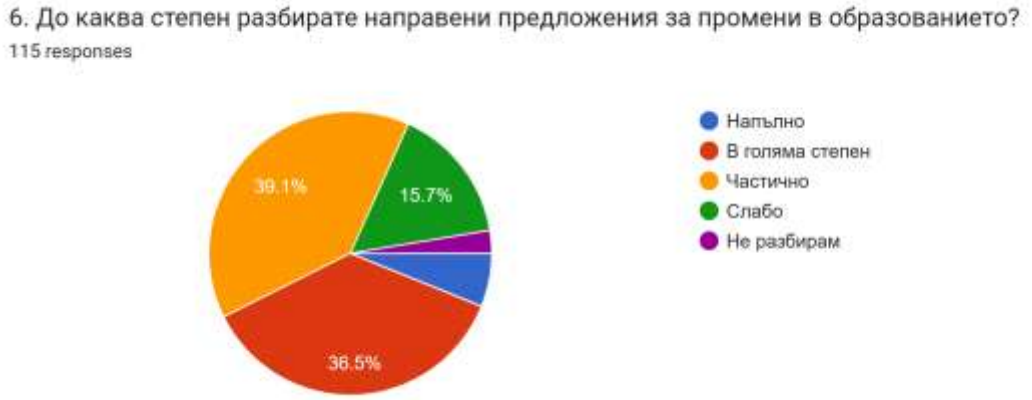
(фиг. 2)

Когато фокусът се премести от институциите към конкретни предложени или направени промени в образованието, картината става по-колеблива. 42,7% са добре запознати, 6,8% – напълно, но 40,2% са слабо запознати, а 10,3% не са запознати. Следователно публичните теми достигат до студентите, но това не се превръща автоматично в разбиране. (фиг. 3)

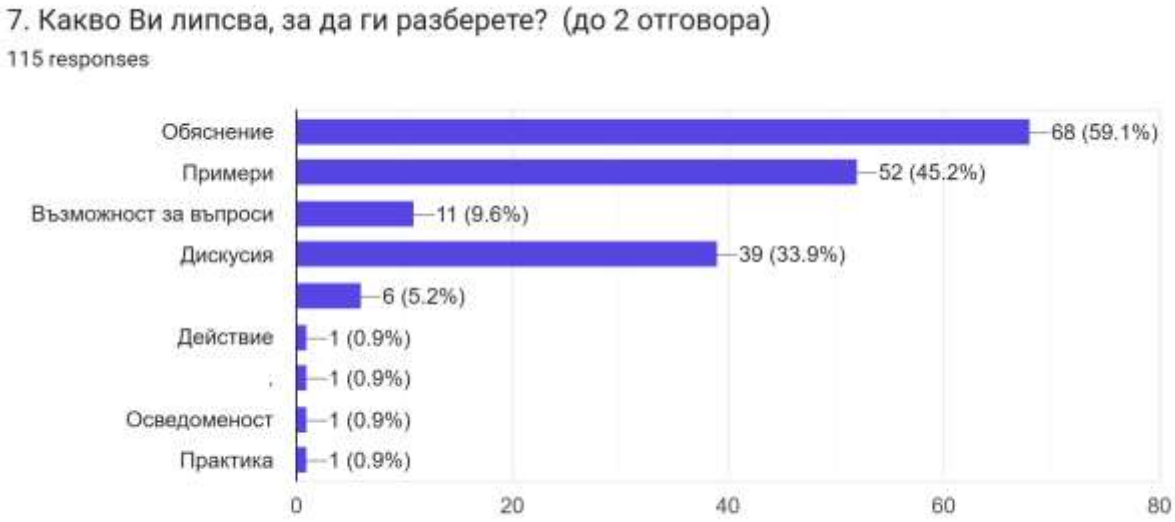
(фиг. 3)

За теми като нови предмети в училище, нова философия на оценяване и забрана на телефони са чували 86 от всички анкетирани (73,5%). Това е висок резултат и показва, че тези теми имат публична видимост сред участниците. Но последващият въпрос за разбирането на предложенията показва, че видимостта не е равна на яснота – само 6,1% ги разбират напълно, 39,1% ги разбират частично, 36,5% – в голяма степен, 15,7% – слабо, а 2,6% не ги разбират. (фиг. 4)

(фиг. 4)

Най-често посочената липса е обяснението – 59,1% от отговорилите на въпроса. Следват примерите (45,2%) и дискусията (33,9%). Възможността за въпроси е посочена от 9,6%. Тези резултати говорят не само за недостиг на информация, а за нужда институционалният език да бъде преведен към разбираеми последици за обучението, професията и студентската среда. (фиг. 5)

(фиг. 5)

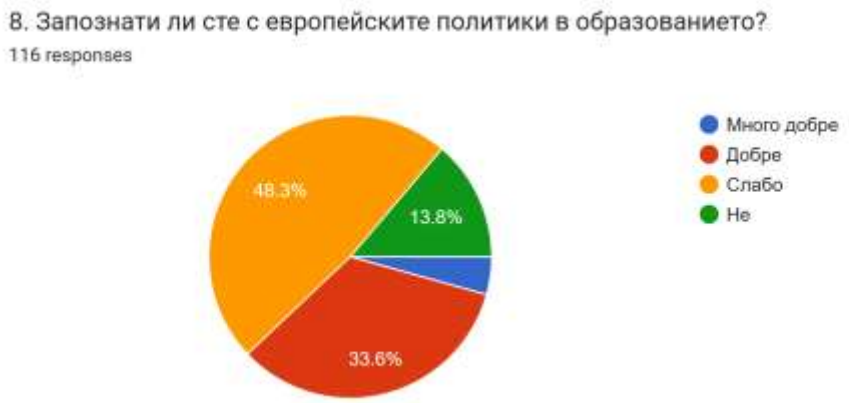
Свободните отговори допълват тази нужда от превод. Когато участник пише, че липсва „правилно и разбираемо преподаване“, това може да се тълкува не само като коментар към конкретна дисциплина, а и като знак, че учебното съдържание и образователните промени трябва да бъдат обяснявани през логиката на професията, а не само през задължителността на програмата.

Европейските политики – по-слабо познато измерение на образованието

Запознатостта с европейските политики в образованието е по-слаба от общата информираност за национални теми. Сред 116 отговорили 56 (48,3%) посочват слаба запознатост, а 16 (13,8%) казват, че не са запознати. Добре запознати са 33,6%, а много добре – 4,3%. (фиг. 6)

Този резултат не бива да се чете само като дефицит на знания за европейските институции. При студенти от аграрни, екологични, ветеринарни и инженерни направления европейската

перспектива може да стане значима, ако бъде свързана с реални възможности – стажове, мобилност, стандарти в селското стопанство, екологични политики, устойчиво производство, качество на храните, опазване на биоразнообразието и професионална реализация.

(фиг. 6)

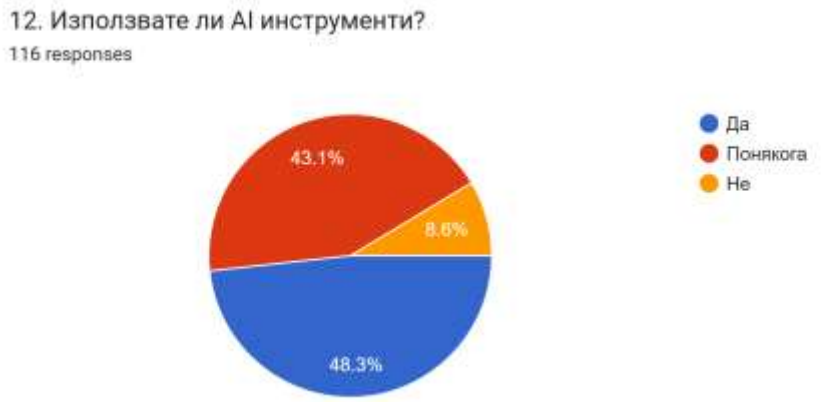
Свободните въпроси към бъдеща среща показват, че част от участниците мислят през секторни и обществени проблеми, които могат да бъдат свързани с европейски теми. Питанията за българското зеленчукопроизводство, остатъците от пестициди, застрашените видове, развитието на селското стопанство и професионалната реализация показват, че европейските политики следва да бъдат представени през конкретни отраслови казуси.

Това насочва към важен извод: европейското ниво вероятно ще бъде възприето като полезно не когато се представя само институционално, а когато се свързва с професионалните полета на студентите и с реалните им въпроси за бъдещето на сектора.

AI в обучението - висока употреба и потребност от ориентация

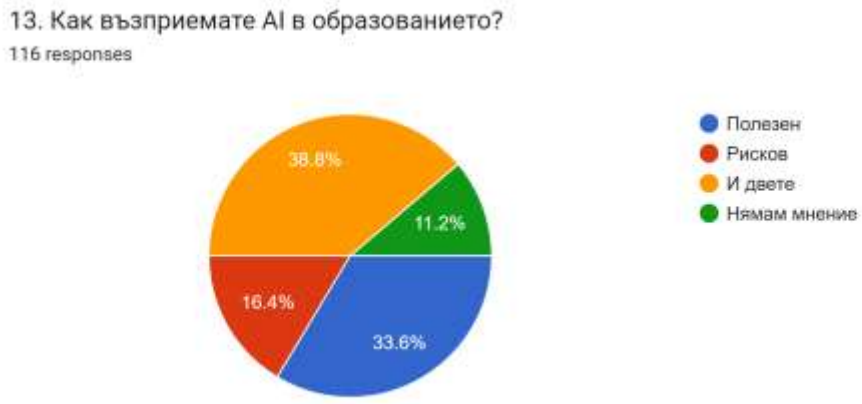
AI инструментите вече присъстват в учебното ежедневие на голяма част от анкетираните. От 116 отговорили 56 (48,3%) казват, че ги използват, а 50 (43,1%) ги използват понякога. Само

10 души (8,6%) не използват такива инструменти. (фиг. 7) Така темата не е бъдеща хипотеза, а част от начина, по който студентите търсят информация, учат, пишат и се ориентират.

(фиг. 7)

Възприемането на AI в образованието е балансирано, а не безкритично. 38,8% го определят едновременно като полезен и рисков, 33,6% – като полезен, 16,4% – като рисков, а 11,2% нямат мнение. (фиг. 8) Това показва, че технологията не се отхвърля, но не се приема и като неутрален инструмент.

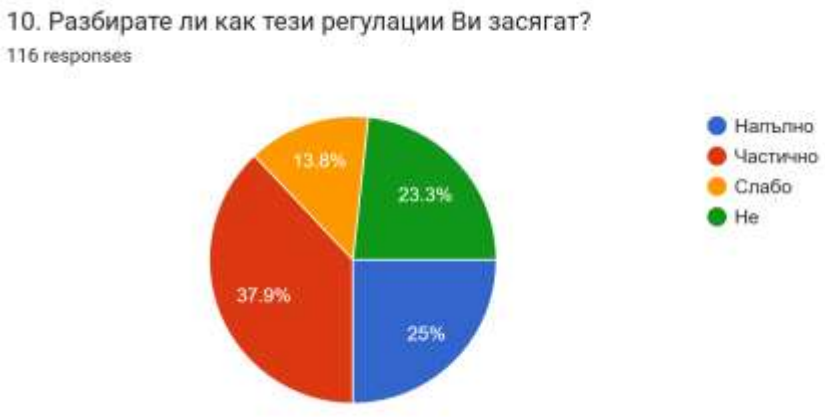
(фиг. 8)

Свободните отговори насочват вниманието към правилната употреба, ограниченията и надеждността. Сред предложените теми за бъдеща среща са „правилно използване на AI и източници в интернет“, „ролята на изкуствения интелект и как да се използва правилно“, „екологични аспекти на изкуствения интелект“ и „AI и колко е опасен за планетата“. Това показва, че в Тракийския университет темата може да бъде свързана не само с учебни задачи, а и с екологични, аграрни и професионални въпроси.

В рамките на планираната среща AI не бива да бъде представян като универсално решение. По-полезно е да се работи с конкретни ситуации: проверка на информация за растения, животни, аграрни практики или екологични данни; разграничаване между помощ при подготовка и подмяна на самостоятелната работа; коректно цитиране, проверка и редактиране на резултати, генерирани с AI; разпознаване на грешки с потенциални професионални последици.

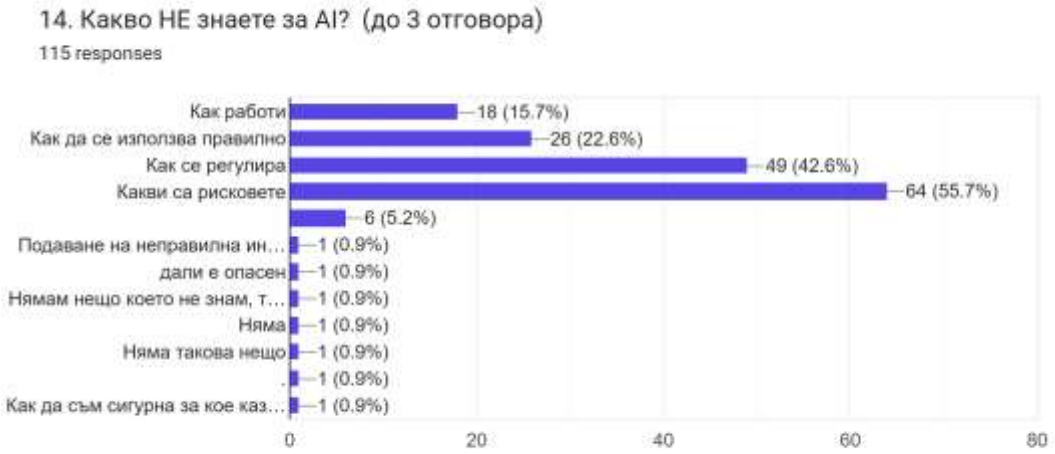
Правила, рискове и цифрова самостоятелност

За регулации на изкуствения интелект са чували 86 от 116 отговорили (74,1%), а 25,9% не са чували. Но само 25,0% смятат, че напълно разбират как тези регулации ги засягат. Най-голямата група е тази на частичното разбиране – 37,9%. Допълнително 13,8% разбират слабо, а 23,3% – не разбират. (фиг. 9)

(фиг. 9)

Когато студентите посочват какво не знаят за AI, на първо място излизат рисковете – 55,7% от отговорилите на въпроса. Следват регулацията (42,6%), правилната употреба (22,6%) и начинът на работа (15,7%). (фиг. 10) Това е съществено, защото несигурността не е само техническа. Тя е свързана и с доверие, правила и отговорност.

(фиг. 10)

Понятието „цифрово пълнолетие“ остава непознато за мнозинството. 65,5% не са чували за него, а 34,5% са чували. Това отваря важна тема за дигиталната самостоятелност: кога един млад човек може да управлява отговорно своята онлайн идентичност, данни, съдържание, алгоритмична среда и технологични инструменти.

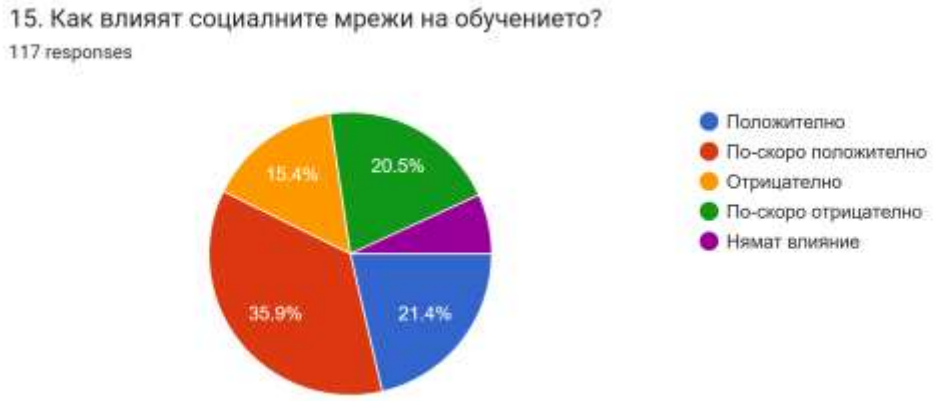
Част от свободните отговори изразяват сходна тревога с различни думи. Въпроси като „До къде може да се ползва AI?“, „Защо не се регулират инструменти на AI?“, „Как да не злоупотребим с изкуствения интелект?“ и „Как да съм сигурна за кое казва вярно и за кое грешно?“ показват, че студентите търсят практически критерии за доверие и граници.

Затова темата за AI може да бъде разгледана в три плана: технологичен – как работи и защо греши; правен и етичен – какви правила има и какво означава отговорна употреба; учебен – как AI може да помага, без да отменя мисленето, практиката и личния принос.

Социалните мрежи - ресурс, зависимост и разсейване

Оценката за влиянието на социалните мрежи върху обучението не е еднопосочна. Положителните отговори имат значителен дял. 35,9% смятат, че влиянието е по-скоро положително, а 21,4% – положително. Отрицателните оценки са по-ниски, но също съществени. 20,5% са по-скоро отрицателни, 15,4% – отрицателни, а 6,8% смятат, че социалните мрежи нямат влияние. (фиг. 11)

Това означава, че анкетираните студенти виждат социалните мрежи и като ресурс, и като риск. Ползата е свързана с достъп до информация, комуникация и подпомагане на подготовката. Рискът засяга вниманието, зависимостта, контрола и качеството на информацията.

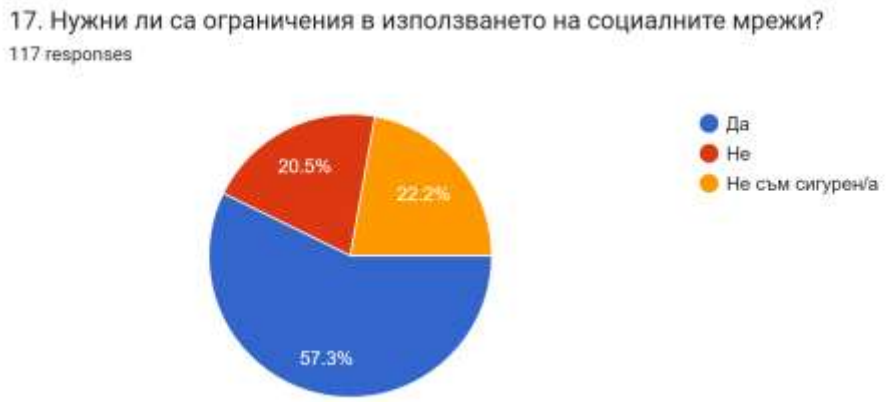

(фиг. 11)

При посочване на основните проблеми доминират зависимостта (69,6%) и разсейването (57,4%). Липсата на контрол е посочена от 33,9%, а дезинформацията – от 22,6%. В свободна формулировка се появява и „липса на човешки контакт“, което разширява темата отвъд информационната среда. (фиг. 12)

Ограничения в използването на социалните мрежи подкрепят 57,3% от анкетираните. 22,2% не са сигурни, а 20,5% не подкрепят ограничения. (фиг. 13) Това показва мнозинство в

подкрепа на рамка, но и значителна група, която вероятно би предпочела по-гъвкав подход пред забранителен режим.

(фиг. 13)

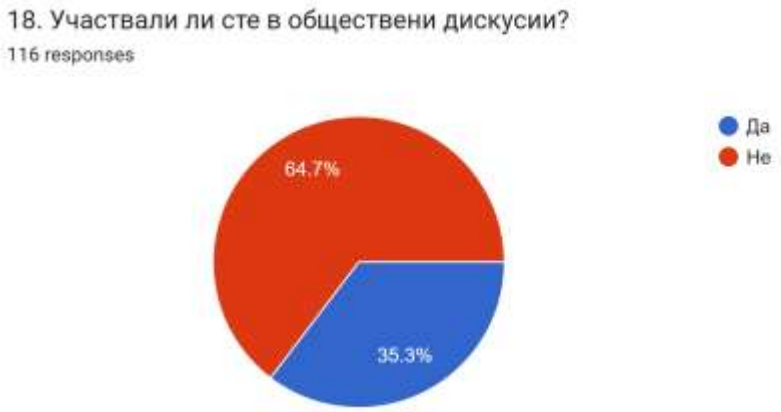
Отворените въпроси потвърждават нуждата от практическа дигитална грамотност. Един студент пита „Как да използвам правилно социалните мрежи?“, друг свързва интернет с вреди, а трети поставя въпроса как да се разчита по-малко на него. Така темата не е само дали да има ограничения, а как студентите да изградят умения за внимание, проверка и самоконтрол.

Подходящата логика за бъдеща среща е социалните мрежи да бъдат разгледани не като враг на образованието, а като среда, която трябва да се управлява. Това позволява включване на упражнения за проверка на източници, разпознаване на подвеждащо съдържание, управление на времето и дигитална хигиена.

Обществено участие - увереност, интерес и видимост на възможностите

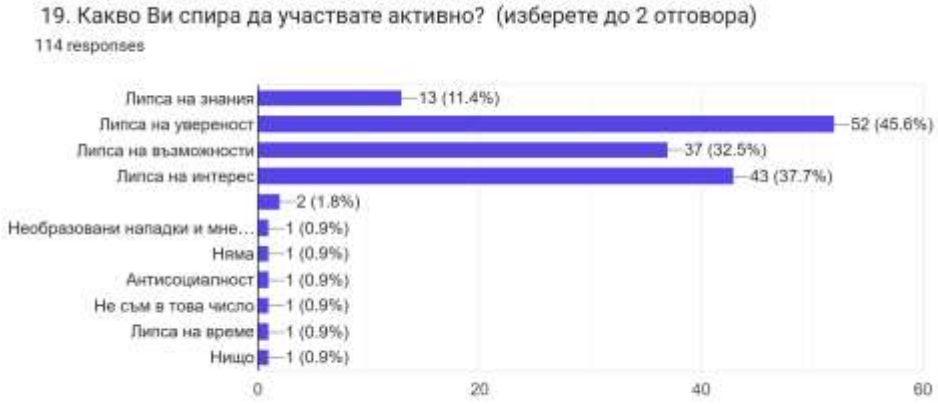
По въпроса за участие в обществени дискусии отговорите показват ограничен опит. От 116 отговорили 64,7% не са участвали, а 35,3% са участвали. (фиг. 14) Това е важен фон за

бъдеща среща. Ако голяма част от студентите нямат опит в публични разговори, форматът трябва да бъде достъпен, конкретен и добре структуриран.

(фиг. 14)

Бариерите пред активното участие са разпределени между няколко причини. Най-често се посочва липса на увереност – 45,6%. Следват липса на интерес (37,7%), възприемана липса на възможности или недостатъчно видими формати за участие (32,5%) и липса на знания (11,4%). В единични свободни отговори се появяват „липса на време“, „антисоциалност“ и „необразовани нападки и мнения от отсрещната страна“. (фиг. 15)

(фиг. 15)

Тези данни очертават проблем, който не е само информационен. Част от студентите имат нужда от по-нисък праг за включване – възможност да зададат въпрос предварително, да работят по групи, да участват чрез казуси, а не само чрез публично изказване пред аудитория. Страхът от некомпетентна реакция или агресивен тон може да бъде реална бариера.

Отворените въпроси показват, че когато студентите все пак формулират интерес, той е конкретен и силно свързан с образованието и професионалния живот: „Какви промени са необходими за подобряване на качеството на обучение?“, „Как университетите могат по-добре да подготвят студентите за реалната работна среда и нуждите на пазара на труда?“ и „Какви конкретни умения, които не се преподават масово в университета, търсите в един млад специалист при започване на работа?“.

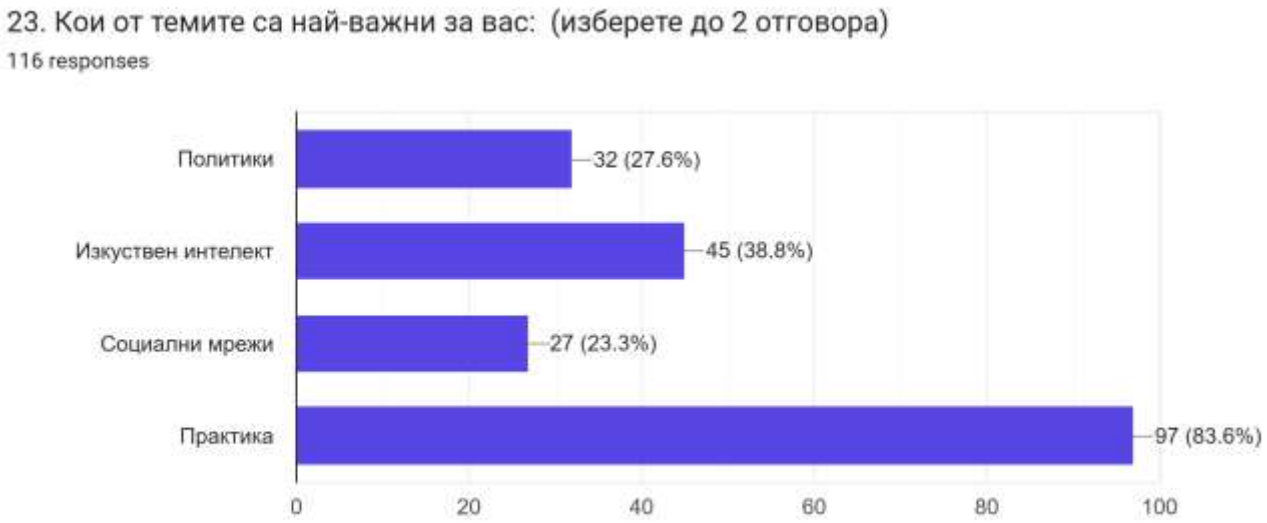
В този смисъл планираната среща може да има и гражданско-образователна функция. Тя може да покаже, че публичният разговор не е абстрактна процедура, а начин студентите да поставят професионални и учебни проблеми пред хора, които могат да отговорят с опит, институционална рамка или практически решения.

Практическото обучение като водеща потребност

Най-силната линия в анкетата е практическата насоченост. При въпроса от какви знания, методи и форми имат най-голяма нужда 76,5% от отговорилите посочват практически примери, 59,1% – анализ на реални казуси, 39,1% – групова работа, 32,2% – обяснение на политики, а 31,3% – дискусии с институции.

При въпроса кои теми са най-важни за бъдещата среща практиката доминира още по-силно. Тя е посочена от 83,6% от отговорилите. Изкуственият интелект е избран от 38,8%, политиките – от 27,6%, а социалните мрежи – от 23,3%. (фиг. 16) Това не означава, че другите

теми са маловажни, а че студентите искат те да бъдат свързани с реалната употреба.

(фиг. 16)

Свободните отговори към въпроса какво липсва най-много в образованието многократно насочват към практическата подготовка. Повтарят се формулировки като „повече практична част“, „практическа работа“, „повече практически занятия“, „изнесени занятия, практика“, „работа в реална среда“, „практическо развитие“, „практически занятия на терен“, „практически упражнения“ и „практически приложими знания“.

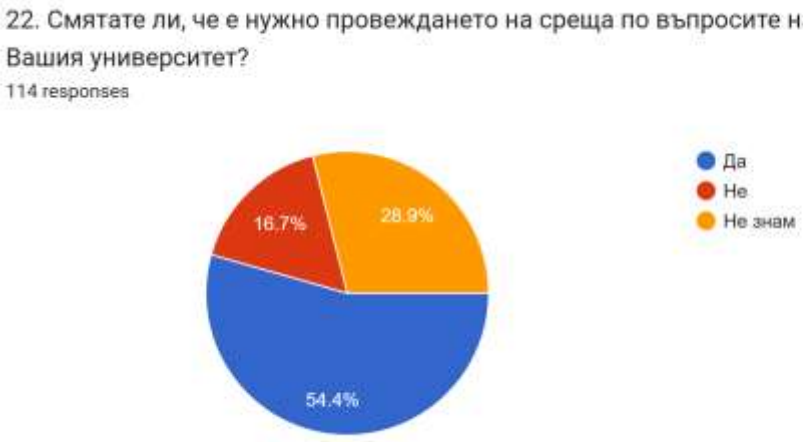
Особено важна е конкретиката на тези отговори. Част от студентите говорят не само за повече упражнения, а за определени форми: работа с живи животни, теренни практики, практическа база, контакт с реална работна среда, стажове и бизнес. Това е професионално насочено очакване, което съответства на профила на специалностите.

Някои отговори добавят и линия, свързана със смисъла и мотивацията. Изрази като „задържане на интерес“, „правилния подход“, „разбираемост и подход“ и „индивидуално насърчаване“ показват, че практическата насоченост не е само технически въпрос. Тя помага на студента да разбере защо учи дадено съдържание и как то ще му бъде нужно след университета.

Практическата линия е свързана и с тревогата за професионална реализация. Въпросите за стажове, за това защо работодателите търсят опит, но не желаят стажанти, и за подготовката за реалната работна среда показват несигурност при прехода между образование и работа. Затова в бъдещата среща хората от практиката трябва да бъдат основен източник на отговори, а не символично присъствие.

От данните към съдържанието на планираната среща

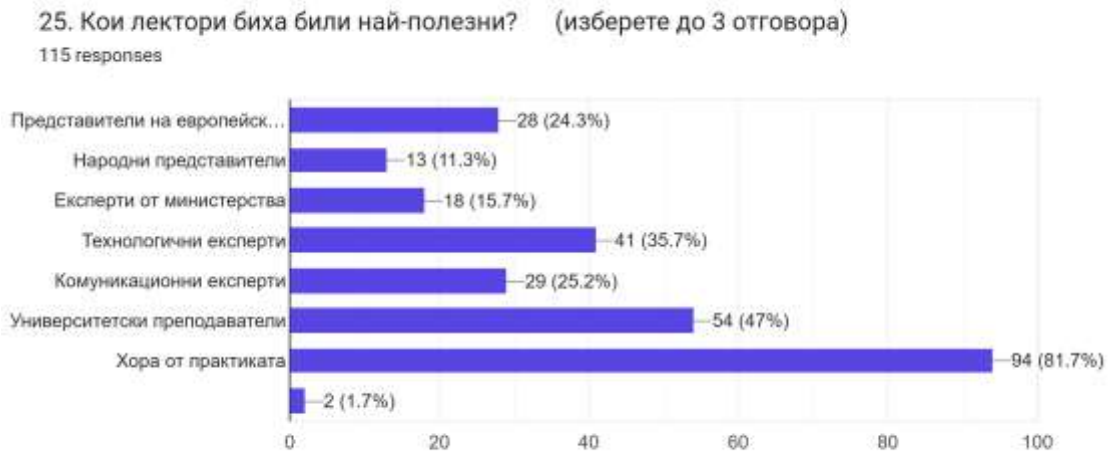
Нуждата от среща по въпросите на образованието в университета е подкрепена от 54,4% от отговорилите. 28,9% не са сигурни, а 16,7% не смятат, че такава среща е нужна. (фиг. 17)

(фиг. 17)

Личната готовност за участие е по-ниска. От 110 отговорили на последния въпрос 40,0% биха участвали, а 60,0% не биха участвали. Съпоставката между оценката за необходимостта от среща и заявената готовност за участие показва, че положителното отношение към подобна инициатива не гарантира висока посещаемост. Причините за тази разлика не могат да бъдат установени само от наличните данни. Затова е важно съдържанието и форматът на срещата да бъдат представени конкретно и убедително.

Изборът на лектори показва ясно предпочитание към практическата перспектива. Хора от практиката са посочени от 81,7% от отговорилите. Университетски преподаватели са избрани от 47,0%, технологични експерти – от 35,7%, комуникационни експерти – от 25,2%, представители на европейски институции – от 24,3%, експерти от министерства – от 15,7%, а народни представители – от 11,3%. (фиг. 18)

(фиг. 18)

Темите, които студентите предлагат за бъдеща среща, се групират около няколко ядра: практика и стажове; връзка между образование и бизнес; AI и правилна употреба на интернет; професионална реализация; качество на висшето образование; секторни теми в селското стопанство, екологията и ветеринарната сфера. Това предполага среща с ясно практическа архитектура, а не общо събитие по „образователни политики“. Подходящ формат би бил форум с кратки въвеждащи изказвания и повече дискусии и работа по казуси.

Обобщени аналитични изводи

Първият извод е, че в рамките на участвалата група образованието се мисли силно през неговата приложимост. За много от анкетираните практиката е водещ критерий за полезността на обучението. Това включва упражнения, теренна работа, работа с животни,

реални казуси, стажове, връзка с бизнеса и по-добра подготовка за професионална реализация.

Вторият извод е, че темите за образователните политики достигат до студентите, но често остават на равнището на частична информираност. Участниците имат нужда от обяснение, примери и дискусия, за да разберат как дадена промяна влияе върху учебната програма, оценяването, практиката и бъдещата им професия.

Третият извод е, че европейските политики са по-слабо разпознати като лична и професионална възможност. За да бъдат значими, те следва да се представят през секторни и професионални теми – аграрна политика, екология, устойчивост, стандарти, стажове, мобилност, професионална квалификация и развитие на селското стопанство.

Четвъртият извод е, че AI вече е наличен инструмент за част от студентите, но около него има сериозни въпроси. Участниците търсят не само „как да го използват“, а и как да проверяват достоверността, какви са рисковете, къде са границите, как се регулира и кога технологията започва да подменя самостоятелната работа.

Петият извод е, че социалните мрежи се възприемат като среда с двойно действие. Те могат да помагат за информация и комуникация, но са силно свързани с разсейване, зависимост и липса на контрол. Затова разговорът за тях трябва да бъде насочен към дигитална хигиена, внимание и критично мислене, а не само към ограничения.

Шестият извод е, че готовността за участие не може да бъде приета за даденост. Мнозина от анкетираните не са участвали в обществени дискусии, а бариерите са свързани с увереност, интерес и възприемани възможности. Това означава, че форматът на бъдещата среща трябва да бъде внимателно проектиран, за да насърчи реално участие, а не само присъствие.

Очаквани непосредствени резултати и ориентири за проследяването им

Очакваните резултати от срещата следва да бъдат формулирани като непосредствени и реалистични. Едно събитие не може да реши трайно проблеми като липса на практика,

несигурност при участие или неяснота около технологиите. То обаче може да даде по-добро разбиране, практически ориентири и пространство за въпроси.

Като непосредствени резултати могат да се очакват по-добро разбиране на връзката между образователните политики и професионалната подготовка; по-ясни практически ориентири за използване на AI; по-добра ориентация по теми като социални мрежи, внимание и дигитална дисциплина; по-активно задаване на въпроси; формулиране на теми за последващи разговори или ресурси.

Ориентири за проследяване могат да бъдат активността при задаване на въпроси, темите, по които студентите търсят допълнителна информация, участието в работа по казуси, интересът към последващи материали и обратната връзка след събитието.

Тези ориентири не следва да се разбират като измерване на дългосрочно въздействие, а като начин да се провери дали срещата е отговорила на непосредствените потребности, очертани в анкетата.

Заключение

Резултатите от 117-те попълнени анкетни карти в Тракийския университет очертават ясно изразена потребност от образование, което е по-свързано с практиката, професионалната реализация и реалните условия на работа. Анкетираните не отхвърлят теоретичното знание, но настояват то да бъде обяснено, приложено и проверено в ситуации, близки до бъдещата им професионална среда.

Данните за AI и социалните мрежи показват, че дигиталната среда вече е част от учебния процес на значителна част от анкетираните. Въпросът не е дали технологиите присъстват, а как да бъдат използвани отговорно, критично и полезно. Това изисква правила, примери, умения за проверка и разговор за границите между помощ, зависимост и подмяна на мисленето.

Най-ценният резултат от проучването е конкретността на студентските очаквания. Участниците търсят практика, реални казуси, по-добра връзка с работодатели, смислено използване на технологиите и по-разбираемо обяснение на политиките. Ако планираната

среща стъпи върху тези очаквания, тя може да бъде не просто информационно събитие, а начало на по-полезен разговор между студенти, университет, институции и хора от практиката.